

Handleiding Les 1

Vooraf

Deze schrijfles is de tweede waarin leerlingen oefenen in het genre *instrueren*. Het is een *instructieles*: leerlingen maken kennis met de instructiestrategie KLUNS. U doet voor hoe je een instructietekst schrijft met de schrijfstrategie KLUNS(**klus**, **nodig**, **stappen**). Na deze *instructieles Instrueren* volgt later nog een *oefenles Instrueren*.

Nieuwsbegriponderwerp

Deze les sluit aan bij het Nieuwsbegriponderwerp Sinterklaas. Bij het Sinterklaasfeest worden er meestal pakjes gegeven. Het wordt extra leuk als ze mooi zijn ingepakt.

Schrijftaak

De instructieles bestaat uit twee lessen.

1. In les 1 doet u de KLUNS-strategie voor door hardopdenken. Hierbij ligt de nadruk meer op de versiering, dan op de vouwinstructies bij het inpakken. (Anders wordt bij het hardop denkend voordoen de formulering zo ingewikkeld, dat het de leerlingen afleidt van de aandacht voor de strategie.)
Hierna schrijven de leerlingen instructies voor het leuk inpakken van een cadeau.
2. In les 2 voeren de leerlingen in twee tweetallen elkaars instructies uit en proberen zij aan de hand van de instructietekst het cadeau precies zo in te pakken als het schrijversduo had bedoeld. De schrijvers kijken toe en het resultaat wordt vergeleken met het origineel zodat de schrijvers kunnen vaststellen hoe hun tekst eventueel beter kan. Dit wordt met elkaar besproken.

Vorbereiding

- Lees vooraf beide lesplanningen door. Besteed bij les 1 extra aandacht aan het voordoen (de hardopdenktekst). Bedenk dat onze tekst een uitgangspunt is; u kunt die aanpassen aan uw behoefte of voorkeur.
- Zorg dat de leerlingen iets hebben om in te pakken, bijvoorbeeld een boek of doosje. En zorg voor voldoende inpakmaterialen (zie materiaal).
- Maak gebruik van het digibord om de bijlage (inpakvoorbeelden) te laten zien.

Materiaal

- Voor de leerlingen:
 - opdrachten les 1 op blz. 1 en 2,
 - een apart vel papier om de tekst op te schrijven, zodat zij die goed kunnen bewaren in hun schrijfmap.
- Zorg voor voldoende inpakmaterialen: verschillende kleuren papier, plakband, schaar, lijm, verschillende kleuren lint, touw, of wol, stickers of naamkaartjes.
- Iets wat ingepakt kan worden: doosjes, lege wc-rollen of boeken.

N.B.

- De les wordt extra leuk als de leerlingen echte pakjes inpakken, bijvoorbeeld een klein pakje voor in de schoen.

- Deze week is het niet noodzakelijk om vooraf het Nieuwsbegripfilmpje van het jeugdjournaal te kijken. Eventueel kunt u dit ter introductie met de leerlingen bekijken.

OPDRACHT 1 Wat voor tekst schrijf je: een instructietekst voor het inpakken van een cadeau

1. Voer met de leerlingen een gesprek over gewoontes met Sinterklaas. Stuur aan op de gewoonte om elkaar cadeautjes te geven. En hoe leuk het is om een cadeautje uit te pakken.
2. Brug: Maar hoe kun je cadeautjes mooi inpakken? Vertel dat we vandaag een instructietekst gaan schrijven over het mooi inpakken van een cadeau. Zo kunnen we van elkaar ideeën krijgen over hoe je mooie cadeautjes kunt maken. De leerlingen hebben al eerder een instructietekst geschreven. Vraag de leerlingen of ze nog weten waar dat over ging. Wat hadden ze toen geleerd? (Het was de les waar de leerlingen servetten vouwden. Ze hebben als het goed is ervaren dat je bij het schrijven van instructies heel duidelijk moet zijn.)

OPDRACHT 2 Ideeën opschrijven: hoe wil je het cadeau inpakken?

Vertel de leerlingen dat ze straks in tweetallen een pakje mooi gaan inpakken. Laat op het digibord de verschillende inpakideeën in kleur zien (zie bijlage). Vertel erbij dat je dus op veel verschillende manieren een pakje mooi kunt inpakken en versieren. Laat de leerlingen in duo's ideeën opschrijven voor hoe ze hun cadeau kunnen gaan inpakken.

OPDRACHT 3 Luisteren: de KLUNS-strategie

1. Bij deze opdracht doet u voor hoe u een cadeau inpakt en hier, met behulp van de **KLUNS-strategie**, een instructietekst bij schrijft. Belangrijk is dat de leerlingen weten waar KLU, N en S voor staat. Kinderen leren er veel van als ze zien hoe iemand denkt als hij een tekst schrijft. Gebruik de tekst hieronder; wat *cursief* is spreekt u uit. Wat **vet** is of in een kader staat, zet u op het bord.

Ik ga opschrijven hoe je een cadeau mooi kunt inpakken. Want dan kan iemand anders het ook leren, net zoals vorige week bij de servetten. Als je in een tekst opschrijft wat je moet doen of hoe je iets moet doen, is het een instructietekst.

KLUS

- *Hoe zal ik beginnen? Laat ik eerst opschrijven wat iemand die het gaat inpakken moet doen. De **KLUS**. Want je moet eerst weten WAT je gaat maken, voordat je het goed kunt opschrijven.*

(schrijf op het bord: **Klus**)

- *De **klus** is dus een cadeau mooi inpakken.*

(Schrijf op het bord naast klus: **Een cadeau mooi inpakken**)

NODIG

- Zo en wat nu? Er liggen hier veel verschillende materialen. Eens kijken, wat heeft iemand nodig om een cadeau mooi in te pakken?

(Schrijf op het bord, onder KLUS: **Nodig**)

- Ik moet dus opschrijven wat de lezer van mijn instructietekst nodig heeft. Dat schrijf ik eerst even op.

(Schrijf ernaast: **Wat heb je nodig?**)

- Ik denk dat het wel handig is om een lijstje te maken van wat je nodig hebt. Eens kijken: Inpakpapier. En welke kleur zal ik kiezen? Rood papier vind ik mooi.

(Schrijf op het bord, onder 'Wat heb je nodig': - **rood papier**)

- Goed, wat nog meer. Een lint om het cadeau vind ik mooi. Eens kijken welk lint. De gele vind ik mooi. Ik wil een cadeau met veel lint.

(Schrijf op het bord, onder 'Wat heb je nodig': - **veel geel lint**)

- Ja, dan heb ik ook een schaar nodig om het lint af te knippen

(Schrijf op het bord, onder 'Wat heb je nodig': - **een schaar**)

- Zo, een schaar en dan heb ik ook nog plakband nodig.

(Schrijf op het bord, onder 'Wat heb je nodig': - **plakband**)

- O, en weet je wat leuk is, dan knip ik ook nog een paar rondjes uit en die plak ik er nog bij. Dat maakt het heel speciaal. Wat heb ik daarvoor nodig? Groen papier is leuk.

(Schrijf op het bord, onder 'Wat heb je nodig': - **groen papier**)

- Hoe plak ik die rondjes dan op? Met lijm! Ik heb dus ook lijm nodig.

(Schrijf op het bord, onder 'Wat heb je nodig': - **lijm**)

Op het bord staat nu het volgende:

<p>Klus</p> <p>Nodig</p>	<p>Een cadeau mooi inpakken</p> <p>Wat heb je nodig?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rood inpakpapier - Veel geel lint - Een schaar - Plakband - Groen papier - Lijm
--	---

STAPPEN

- Ik heb opgeschreven wat je gaat doen, de klus, en wat je nodig hebt. Nu moet ik opschrijven hoe je het moet doen. Dat moet heel duidelijk (de weten jullie nog wel van vorige week): anders begrijpt iemand anders het niet. Hoe kan ik dat doen? In **stappen!**

(Schrijf op het bord, onder Nodig: **stappen**)

- Ik ga alle stappen een voor een opschrijven. Wat moet ik eerst doen? Het rode papier pakken. (Pak het papier en leg het voor je. Leg het boek erop en pak het in.)

(Schrijf op het bord, naast Stappen: **1. Pak het boek in met rood inpakpapier.**)

- Nu ga ik heel precies zeggen hoe ik het mooi ga maken. Ik ga het gele lint een paar keer om het pakje wikkelen. (Wikkel het lint om het pakje.) Een paar keer, dat is niet precies genoeg. Ik moet de stappen heel duidelijk opschrijven. Dus laat ik even tellen hoeveel keer ik het lint

om het pakje wikkel. En waar precies. (Haal wat je gedaan hebt los en begin opnieuw te wikkelen. Tel mee: 7 keer.)

(Schrijf op: **2. Wikkel het lint 7 keer om de langste kant van het cadeau.**)

- Er moet natuurlijk ook een knoop in, anders schiet het los.

(Schrijf op: **3. Leg een knoop in het lint om het vast te maken.**)

- Nu zit er nog heel veel lint aan. Dat moet ik af knippen, maar ik wil wel dat er nog iets aan blijft zitten. Hoeveel moet er aan blijven zitten? Vijf centimeter. Dat schrijf ik dus op.

(Schrijf op: **4. Knip het lint af, maar zorg dat er nog vijf centimeter aan blijft zitten.**)

- Om het mooi af te maken, knip ik een groen rondje uit. Die ga ik over de knoop plakken.

(Schrijf op: **5. Knip een rondje van groen papier.**)

- Het plakken moet ik ook nog opschrijven. Maar de linten moeten nog te zien zijn.

(Schrijf op: **6. Plak het rondje over de knoop van het lint. Zorg ervoor dat je de uiteinden van het lint nog kunt zien.**)

Op het bord staat nu, onder Klus en Nodig, het volgende:

Stappen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pak het boek in rood inpakpapier. 2. Wikkel het lint 7 keer om de langste kant. 3. Leg een knoop in het lint om het vast te maken. 4. Knip het lint af, maar zorg dat er nog vijf centimeter aan blijft zitten. 5. Knip een rondje van groen papier. 6. Plak het rondje over de knoop van het lint. Zorg ervoor dat je de uiteinden van het lint nog kunt zien.
----------------	---

Nog even kijken of ik niks ben vergeten... (lees de tekst nog eens na) Zo, nu heb ik een instructietekst geschreven. Hoe heb ik dat aangepakt? Ik heb eerst de **klus** opgeschreven, toen wat ik **nodig** had en toen de **stappen**, stap voor stap. Hoe kan ik dat nu goed onthouden? Laat ik eens naar de woorden kijken, het gaat om **KLUS, Nodig, Stappen**. Als ik van elk woord het begin neem, kan ik ervan maken (Schrijf op het bord):

KLUS

NODIG

STAPPEN

En welk woord staat er dan? **KLU N S: KLUNS! Onthoud dat!**

2. Laat de leerlingen opschrijven waar KLU, N en S voor staat in de KLUNS-strategie.

OPDRACHT 4 Schrijven: je instructietekst

- Laat de leerlingen in tweetallen materiaal uitzoeken en dan hun cadeau inpakken. Wijs de leerlingen erop dat ze samen een cadeau moeten maken en een tekst schrijven. De een is **prater** en de ander **schrijver**. Geef zo nodig zelf aan wie prater is en wie schrijver.
- Wijs erop dat de tekst moet zo duidelijk mogelijk zijn, want in de volgende les gaat iemand anders de instructietekst uitproberen. De prater moet het dus heel precies vertellen. Wijs de leerlingen er ook op dat de anderen nog niet mogen zien wat het resultaat is!

- Zie erop toe dat de leerlingen de versieringen en het inpakken niet te ingewikkeld maken, anders wordt het te moeilijk om de stappen te formuleren.
- Neem de ingepakte cadeaus in, of laat de leerlingen dit cadeau in hun la stoppen.

Handleiding Les 2

Materiaal

- Voor iedere leerling opdrachtblad: opdrachten les 2 (pagina 3).
- De beschrijvingen van de leerlingen uit les 1.
- Voor elk tweetal een doek of een servet om het cadeau uit les 1 onder te verstoppert.
(De leerlingen mogen de ingepakte cadeaus uit les 1 nog niet te zien krijgen.)
- Zorg dat dezelfde inpakmaterialen aanwezig zijn als in les 1.

Vooraf

Maak groepjes van vier: twee tweetallen. Zij gaan elkaars instructietekst uitproberen.

OPDRACHT 5 Uitproberen: de instructietekst van andere schrijfmaatjes

- Zorg dat de twee tweetallen aan één tafel komen te zitten.
- Laat de leerlingen de door hun ingepakte cadeaus uit les 1 op de hoek van de tafel leggen met een servet erover.
- Laat de tweetallen elkaars instructies uitvoeren en het cadeau inpakken. Wijs de leerlingen erop dat ze de instructies precies zo uitvoeren als het er staat.
- De leerlingen leggen het cadeau dat ze hebben ingepakt op tafel naast het cadeau (van het andere tweetal) dat nog onder een servet ligt.

OPDRACHT 6 Terugkijken: het schrijven bespreken

- Op elke tafel liggen nu twee cadeaus onder een servet en twee 'replica's' ernaast. Laat de tafel voor tafel (tweetal na tweetal) het eigen cadeau onthullen.
- Vraag de leerlingen (zowel de schrijvers als de uitvoerders) om de twee cadeaus even goed bekijken. Zijn ze precies hetzelfde ingepakt? Bespreek kort met de leerlingen hoe goed de cadeaus op elkaar lijken. Als dat niet zo is, hoe komt dat? Op welke punten hadden de instructies nog duidelijker moeten?
- Vraag tot slot aan de klas of de KLUNS-strategie handig was bij het schrijven. Waarom?
- Laat daarna de leerlingen de vragen op het opdrachtblad beantwoorden.

Afronding

Rond de les af met het maken van afspraken over het bewaren van de teksten.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Tip	Geen tip	Extra tip bij opdracht 4.
Moeilijkheid inpakken	De versieringen van de cadeaus mogen ingewikkelder zijn en/of de leerling moet uitgedaagd worden de instructie preciezer te formuleren.	De leerkracht ziet erop toe dat de versieringen niet te ingewikkeld worden.

Rubrics

Omschrijving van de klus	4	3	2	1
De omschrijving van de klus geeft een goed beeld van wat de klus inhoudt.	De omschrijving van de klus geeft een goed beeld van wat de klus inhoudt.	De omschrijving van de klus is op een klein punt onduidelijk.	De omschrijving van de klus geeft geen goed beeld van wat de klus inhoudt.	De omschrijving van de klus ontbreekt.

Benodigheden, volledigheid	4	3	2	1
De benodigheden zijn volledig	De benodigheden zijn volledig.	De benodigheden zijn bijna helemaal volledig, en de instructie is goed uitvoerbaar.	Er zijn benodigheden benoemd, maar niet volledig genoeg.	De belangrijkste benodigheden ontbreken.

Stappen, volgorde	4	3	2	1
De stappen staan in de juiste volgorde van handelen	Alle stappen staan in de juiste volgorde van handelen.	De meeste stappen staan op volgorde van handelen.	De stappen staan niet in de juiste volgorde van handelen, maar de instructie is nog uitvoerbaar.	De stappen staan niet in de juiste volgorde en de instructie is niet uitvoerbaar.

Stappen, volledigheid	4	3	2	1
De stappen zijn volledig (zodat het origineel nagemaakt kan worden)	De stappen zijn volledig. Het resultaat lijkt erg op het origineel of is identiek.	De stappen zijn bijna helemaal volledig, instructie is goed uitvoerbaar. Het resultaat lijkt behoorlijk op het origineel.	Er zijn stappen benoemd, maar het is niet volledig genoeg om het origineel goed na te maken.	Slechts enkele stappen zijn genoemd. Het resultaat lijkt niet op het origineel.

Formulering	4	3	2	1
De behoeften en stappen zijn duidelijk geformuleerd	Vrijwel alle behoeften en stappen zijn duidelijk geformuleerd.	Minstens driekwart van de behoeften en stappen is duidelijk geformuleerd.	Minstens de helft van de behoeften en stappen is duidelijk geformuleerd.	Een enkele behoefte en/of stap is duidelijk geformuleerd.

Bijlage

